

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
Всесвітньої історії

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ І ПРАВОВА ПОЛІТИКА

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи з курсу «Конституціоналізм і правова політика» для студентів історичного факультету

ЖИТОМИР 2021

УДК 240.13:342

М 25

*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол №20 від 29 жовтня 2021 року)*

Рецензенти:

Ляшенко Р.Д. – кандидат юридичних наук, завідувач кафедри правознавства Поліського національного університету, доцент

Рудницька О.П. - кандидат юридичних наук, завідувач кафедри права Житомирського державного університету імені Івана Франка, доцент.

Панченко В.С. – кандидат історичних наук, викладач Житомирського торговельно-економічного коледжу КНТЕУ

Маркевич О. В. Конституціоналізм і правова політика: методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи для студентів історичного факультету / О.В. Маркевич – Житомир: Вид.-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. – 38 с.

У методичних рекомендаціях для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи з курсу «Конституціоналізм і правова політика» для студентів спеціальності 052 Політологія історичного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка вказано на мету та завдання курсу. Методична розробка містить навчальний план, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, тестові завдання, контрольні питання, список рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

Вступ.....	4-6
Програма курсу «Конституціоналізм і правова політика».....	6-9
Навчально-тематичний план.....	9-10
Список рекомендованої літератури.....	12-14
Плани семінарських занять та тем на самостійне опрацювання.....	15-29
Тестові завдання з курсу	29-31
Питання до іспиту з курсу «Конституціоналізм і правова політика».....	32-35
Критерії оцінювання знань студентів.....	36-37

ВСТУП

Зі здобуттям незалежності в Україні розпочалися якісні зміни у напрямку розбудови правової держави. Пріоритетними/ключовими питаннями державної правової політики стали належний захист прав і свобод людини і громадянина; верховенство закону, формування системи органів влади і місцевого самоврядування, зміни у їх повноваженнях, реформування системи судочинства тощо. Ставши членом Ради Європи, Україна взяла на себе зобов'язання імплементувати європейські стандарти прав людини, верховенства права і демократії, фактично сприйнявши відповідну модель конституціоналізму. Ці та інші питання знайшли належне відображення у Конституції України та інших нормативно-правових актах, вивчення яких студентами відбувається на заняттях з курсу «Конституціоналізм і правова політика». Йдеться не лише про суспільні відносини, пов'язані з формуванням та функціонуванням конституціоналізму, а ознайомлення і порівняння вітчизняної моделі з європейською моделлю конституціоналізму.

Отримання теоретичних знань шляхом ознайомленням з працями вчених, які розробляли доктрину конституціоналізму, осмислити ідеї, що лежать в його основі, а також на практиці реалізувати свої вміння є професійною необхідністю для майбутніх фахівців спеціальності 052 Політологія.

Методичні рекомендації «Конституціоналізм і правова політика» включають в себе навчально-тематичний план, плани семінарських занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи, контрольні запитання, список рекомендованої літератури. Даний курс має тісний зв'язок із іншими науками і навчальними дисциплінами «Державна влада і місцеве самоврядування», «Історія і теорія парламентаризму», «Історія політичних і правових вчень», «Правознавство», «Конституційне право України», «Конституційне право зарубіжних країн».

Метою дисципліни «Конституціоналізм і правова політика» є формування у студентів системи правових знань з конституційного права, набуття навичок роботи з нормативними документами, формування в майбутніх фахівців стійкої конституційної правосвідомості, вміння на практиці застосовувати набуті знання.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Конституціоналізм і правова політика» є: сформувати у студентів знання та розуміння основних категорій конституційної галузі права; розглянути основні віхи конституційного розвитку України; проаналізувати поняття та зміст конституційного ладу в Україні; конституційний статус людини і громадянина; охарактеризувати способи народного волевиявлення; проаналізувати забезпечення прав, свобод та обов'язків за Конституцією України; розглянути конституційний статус органів державної влади та місцевого самоврядування.

У результаті вивчення курсу студент повинен **знати**:

- сучасні моделі конституціоналізму;
- визначення правової політики та співвідношення правової політики з політикою;
- сучасний стан правової політики;
- конституційно-правову термінологію;

- джерела конституційного права та особливості їх використання в різних правових системах;
- види та структуру сучасних конституцій зарубіжних країн та їх основні положення;
- основні права, свободи та обов'язки людини і громадянина, конституційні гарантії здійснення прав і свобод;
- інститут громадянства;
- основні конституційно-правові характеристики держави;
- конституційні форми держави; конституційні форми безпосередньої демократії;
- конституційний статус законодавчої, виконавчої та судової влади; конституційний статус глави держави.

У процесі вивчення курсу «Конституціоналізм і правова політика» студент повинен вміти:

- орієнтуватися в системі конституційного законодавства України і зарубіжних держав;
- аналізувати та тлумачити норми Конституції України;
- вміти спів ставляти поняття політики та правової політики;
- обґрунтовувати шляхи підвищення правової політики;
- здійснювати порівняльний аналіз норм конституцій зарубіжних країн та України;
- використовувати знання конституційних прав, свобод та їх гарантій в професійній діяльності;
- порівнювати організаційну структуру та компетенцію вищих органів влади зарубіжних держав і України та самостійно робити висновки щодо їх розвитку.

ПРОГРАМА КУРСУ «Конституціоналізм і правова політика»

Модуль 1. Основи конституціоналізму і правової політики

Змістовий модуль 1. Правова політика: поняття, напрямки формування та шляхи підвищення ефективності.

Поняття державної правової політики та її загальна характеристика. Ознаки та принципи правової політики. Методи проведення правової політики. Зміст правової політики. Співвідношення понять «політика» та «правова політика». Основні напрями формування і розвиток правової політики. Стан правового розвитку та правової політики в сучасній Україні. Шляхи підвищення ефективності правової політики. Зміст «Концепції правової політики».

Змістовий модуль 2. Правова політика України в умовах європейської інтеграції

Правова культура країн Західної Європи. Європейський Союз, європейський парламент, конвенція. Правові сім'ї, романо-германська правова сім'я. Угода про партнерство та співробітництва. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Європейська хартія рівності жінок і чоловіків у житті громад. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин. Хартія Європейського союзу про основні права. Імплементация в українське законодавство.

Змістовий модуль 3. Сутність конституціоналізму. Сучасні концепції та моделі конституціоналізму.

Конституціоналізм як суспільне явище. Сутність конституціоналізму. Сучасні концепції та моделі конституціоналізму. Конституціоналізм як ідеологія, доктрина і практика обмеженого правління. Історичний розвиток конституціоналізму. Основні етапи конституційного розвитку. Проблеми виникнення та періодизація історії розвитку конституціоналізму в Україні.

Змістовий модуль 4. Історія розвитку конституціоналізму в Україні та світі.

Конституційні ідеї та перші конституційні акти в Європі (XVII ст. – середина XVIII ст.). Поширення конституційного права в країнах Європи та Америки (друга половина XVIII ст. – 1918 р.). Розвиток конституційних ідей 1918-1945 рр. Конституційне право в країнах світу 1945-1989 рр. Розвиток конституціоналізму у демократичних країнах світу (1989 р. і до сучасності).

Конституція США. Білль про права. Американський федералізм. Особливості конституційного права держав-членів Європейського Союзу (далі – ЄС). Правова природа ЄС. Правовий статус громадян ЄС. Правовий статус держав-членів у ЄС. Конституційно-правове регулювання членства держав у ЄС.

Основні етапи української державності. Види актів конституційного значення Київської Русі, Литовсько-Польської держави. «Руська Правда», Литовські статuti. Нормативно-правові акти козацької держави та Гетьманщини. Березневі

статті. Конституція Пилипа Орлика. «Права, за якими судиться малоросійський народ».

Практика конституціоналізму у 1917-1921 рр. I, II, III та IV Універсали Центральної Ради, Конституція Центральної Ради 1918 р. Радянські конституції 1919, 1929, 1937 та 1978 рр. Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Конституційний процес у незалежній Україні. Конституційний договір. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 р. Конституційні реформи в сучасній Україні.

Модуль 2. Конституційний розвиток України

Змістовий модуль 5. Основи вчення про Конституцію.

Поняття конституції, її функції та властивості. Форма і структура конституції. Класифікація конституції. Прийняття та зміна конституцій. Теорії походження конституції. Вища юридична сила конституції. Властивості конституції. Форми конституції. Форма державного правління. Політико-територіальний устрій держави. Референдум.

Змістовий модуль 6. Правовий статус людини і громадянина в контексті конституціоналізму.

Поняття та види правових статусів людини і громадянина. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.

Громадянство України: поняття та основні принципи. Принцип єдиного громадянства. Принцип неможливості позбавлення громадянства. Принцип вільного виходу з громадянства. Принцип рівності перед законом незалежно від підстав, порядку і моменту набуття громадянства України.

Порядок набуття виходу та втрати громадянства України. Апатриди і біпатриди. Принцип землі. Принцип крові.

Особливості правового статусу в Україні іноземців і осіб без громадянства.

Змістовий модуль 7. Права, свободи й обов'язки людини і громадянина як одна із базових засад конституційного розвитку України.

Поняття конституційних прав і свобод людини і громадянина. Конституційне право. Конституційна свобода. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. Особисті (громадянські) права і свободи, політичні права і свободи. Соціально-економічні права і свободи.

Поняття конституційних обов'язків людини і громадянина. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.

Конституційні гарантії захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина. Судовий захист. Міжнародно-правовий механізм захисту права і свобод людини і громадянина.

Змістовий модуль 8. Пряма і непряма демократія як джерело формування державних політичних інститутів.

Вибори: поняття, соціальне призначення та політична роль. Конституційно-правове регулювання виборів. Виборче право та його основні принципи. Виборчий процес, його основні стадії. Гарантії законності виборчих дій. Виборчі системи. Референдум в Україні і у зарубіжних країнах.

Змістовий модуль 9. Державні політичні інститути України в забезпеченні правової політики.

Верховна Рада (далі – ВР) – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Верховна Рада – Парламент України. Порядок формування, строк повноважень Верховної Ради України (далі – ВРУ).

Функції ВРУ. Законодавча функція. Установча функція. Функція парламентського контролю.

Компетенція (повноваження) ВРУ. Законодавчі повноваження. Установчі повноваження. Контрольні повноваження. Структура ВРУ.

Народний депутат України – головний елемент у структурі ВРУ. Несумісність депутатського мандату з іншими видами діяльності. Строк повноважень народного депутата України. Права й обов'язки народного депутата України. Депутатський запит. Депутатське звернення. Депутатський імунітет (недоторканність), депутатський індемнітет.

Органи та керівні посадові особи ВРУ. Голова ВРУ: порядок його обрання та повноваження. Заступники Голови ВРУ. Комітети ВРУ. Тимчасові спеціальні і тимчасові слідчі комісії ВРУ. Уповноважений ВРУ з прав людини. Рахункова палата.

Порядок роботи ВРУ. Сесії ВРУ. Порядок скликання та порядок проведення сесій ВРУ. Розгляд питань і порядок голосування на пленарних засіданнях ВРУ. Фракція та парламентська більшість. Регламент ВРУ. Законодавчий процес. Стадії законодавчого процесу. Суб'єкти права законодавчої ініціативи. Акти ВРУ. Апарат ВРУ.

Президент України – глава держави. Місце і роль глави держави в механізмі державної влади. Порядок обрання, строк повноважень, дострокове припинення повноважень Президента України. Виконання обов'язків Президента України в разі дострокового припинення його повноважень.

Функції Президента України. Президент – гарант додержання суверенітету, територіальної цілісності України. Президент – гарант додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина.

Компетенція (повноваження) Президента України. Повноваження Президента України у сфері міжнародних відносин, оборони та охорони правопорядку, прав і свобод громадян України. Рада національної безпеки і оборони України. Повноваження Президента України у сфері законодавчої, виконавчої та судової влади.

Акти Президента України. Укази та розпорядження Президента України.

Поняття виконавчої влади та її органів. Система органів виконавчої влади, її елементна характеристика.

Кабінет Міністрів України (далі – КМУ) – вищий орган у системі органів виконавчої влади. Склад КМУ. Порядок формування КМУ. Строк повноважень

КМУ. Порядок призначення на посаду та дострокове припинення повноважень Прем'єр-міністра України, інших членів КМУ. Функції і повноваження КМУ.

Акти КМУ. Постанови і розпорядження КМУ.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Система місцевих органів виконавчої влади: система, порядок формування, основні функції та повноваження.

Поняття місцевого самоврядування та його органів. Принципи організації і діяльності місцевого самоврядування. Принцип правової самостійності. Принцип організаційної самостійності. Принцип матеріально-фінансової самостійності. Принцип субсидіарності. Принцип територіальності.

Система органів місцевого самоврядування, її елементна характеристика. Органи місцевого самоврядування, що представляють територіальні громади сіл, селищ, міст.. Виконавчі органи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Теми	Кількість годин				Форма кон- тролю
		У тому числі				
		Всього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	
I модуль. Основи конституціоналізму і правової політики		50	10	10	30	ПМР
1.	Правова політика: поняття, напрямки формування та шляхи підвищення ефективності.	10	2	2	6	
2.	Правова політика України в умовах європейської інтеграції	15	2	2	11	
3.	Сутність конституціоналізму. Сучасні концепції та моделі конституціоналізму.	10	2	2	6	
4.	Історія розвитку конституціоналізму в Україні та світі.	15	4	4	7	
II модуль. Конституційний розвиток України		70	10	14	46	
5.	Основи вчення про Конституцію.	10	2	2	6	
6.	Правовий статус людини і громадянина в контексті конституціоналізму.	15	2	2	11	
7.	Права, свободи й обов'язки людини і громадянина як одна із базових засад конституційного розвитку України.	15	4	4	7	
8.	Пряма і непряма демократія як джерело формування державних політичних інститутів.	15	2	2	11	
9.	Державні політичні інститути України в забезпеченні правової політики	15		4	11	
Загалом		120	20	24	67	іспит

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна:

1. Бориславська О.М., Заяць І.Я., Різник С.В. *Конституційне право зарубіжних держав: навч.-метод. посібн.* К. : ІнЮре, 2015. 360 с.
2. Бориславська О.М., Різник С.В. *Організація державної влади в сучасному світі : конституційно-правова енциклопедія.* Львів : ПАІС, 2012.С.76-79.
3. Бориславська О.М. *Європейська модель конституціоналізму системноаксіологічний аналіз монографія.* Харків Право, 2018. 384 с.
4. *Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб.* / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.]; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова; Одеса : Юридична література, 2017. 256 с.
5. *Конституційне право України [Текст] : посіб. для підготов. до іспиту* / [Ю. Г. Барабаш та ін.] ; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. - Х. : Право, 2012. - 303 с.
6. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. *Конституційне право України. Повний курс: навчальний посібник.* Київ:Юрінком Інтер, 2018. 556 с.
7. Демків Р. Я. *Конституційне право України: курс лекцій.* Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 332 с.
8. *Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 5 груд. 2012 р.)* / за ред. О. М. Рудневої, д. ю. н., проф. К. : НІСД, 2013. 160 с.
9. Козаченко А. І. *Історія розвитку конституціоналізму в Україні: Навч. посібник.* Полтава: "Астрія", 2020. 217 с.

Додаткова:

10. Годованець В. Ф. Головін А. С. *Конституційне право України [Текст] : навч. посіб.* К. : Персонал, 2011. 386 с.
11. Демків Р. Я. *Конституційне право України: курс лекцій.* Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 332 с.
12. Задорожня Г. В., Задорожний Ю. А., Сопілко І. М. *Конституційне право України: підручник.* К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 448 с.
13. Железняк Н. А. Поняття державної правової політики та її загальна характеристика. *Наукові записки. Том 21. Юридичні науки.* 2003. С.7-14.
14. *Конституційне право України [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* / [В. І. Орленко та ін.] ; за ред. проф. Ю. І. Крегула ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - 2-ге вид., допов. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 527 с.
15. *Конституційне право України [Текст] : посіб. для підготов. до іспиту* / [Ю. Г. Барабаш та ін.] ; за заг. ред. Ю. Г. Барабаша. Х. : Право, 2012. 303 с.
16. *Конституційне право України у визначеннях та схемах [Текст] : навч. посіб./* Л. В. Гапопенко, Л. М. Осадча ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во НУДПСУ, 2012. 130 с.
17. *Конституційне право України: Підручник* / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. К.: Ін Юре, 2002.

18. *Конституційне право України: прагматичний курс: навч. посіб.* / М. В. Афанасьєва, Ю. Ю. Бальцій, Ю. Д. Батан [та ін.]; за заг. ред. М. В. Афанасьєвої, А. А. Єзерова; Одеса : Юридична література, 2017. 256 с.
19. Кравченко В. В. *Конституційне право України: навч. Посіб.* Вид. 6-те, випр. та доп. К. : Атіка, 2009. 608 с.
20. Мишин А.А. *Конституционное (государственное) право зарубежных стран: Учебник.* М.: Белые альвы, 1996. 400 с.
21. Нестерович В. Ф. *Конституційне право України [Текст] : навч. посіб. з підготовки до самостійної роботи / В. Ф. Нестерович.* Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. 208 с.
22. Совгиря О. В. *Конституційне право України. Повний курс [Текст] : навч. посіб.* / О. В. Совгиря, Н. Г. Шукліна. 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Юрінком Інтер, 2012. 541 с.
23. Фрицький О. Ф. *Конституційне право України: підруч. 3-тє вид. доп. і перероб.* Київ: Юрінком Інтер, 2006. 512 с.
24. Шаповал В.М. *Конституційне право зарубіжних країн.* Підручник. - К.: Артек, 1997.
25. Шаптала Н. К. *Конституційне право України [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.* / Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожня. - Д. : ЛізуновПрес, 2012. 470с.

Нормативно-правові документи:

26. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
27. Декларація про державний суверенітет України, прийнята Верховною Радою України (16 липня 1990 року). *Відомості Верховної Ради України. Офіц. вид. 1990. №31. Ст. 429.* (Бібліотека офіційних видань).
28. Акт проголошення незалежності України (від 24 серпня 1991 року). *Відомості Верховної Ради України. Офіц. вид. 1991. №38. Ст. 502.* (Бібліотека офіційних видань).
29. Про правонаступництво України. Закон України (від 12 вересня 1991 року). *Відомості Верховної Ради України. Офіц. вид. 1991. №46. Ст. 617.* (Бібліотека офіційних видань).
30. Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства Союзу РСР. Постанова Верховної Ради України (від 12 вересня 1991 року). *Відомості Верховної Ради України. Офіц. вид. 1991. №46. Ст. 621.* (Бібліотека офіційних видань).
31. Про нотаріат: Закон України (від 02 вересня 1993 р.) № 3425-ХІІ // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
32. Про статус народного депутата: Закон України (від 17 листопада 1992 р.) № 2790-ХІІ // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

33. Про місцеве самоврядування: Закон України (від 21 травня 1997 р.) № 280/97-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс].
Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

34. Про прокуратуру: Закон України (від 14 жовтня 2014 р.) № 1697-VII // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>

35. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України (від 05 липня 2012 р.) № 5076-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

36. Про громадянство: Закон України (від 18 січня 2001 р.) № 2235-III // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>

37. Про статус суддів та судоустрій: Закон України (від 02 червня 2016 р.) № 1402-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс].

Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

38. Про Конституційний суд України: Закон України (від 13.07.2017 р.) № 2136-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс].

Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>

39. Про Кабінет Міністрів України: Закон України (від 27 лютого 2014 р. // Офіційний сайт Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

Електронні-ресурси:

40. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України: <http://portal.rada.gov.ua>

41. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України: <http://kmu.gov.ua>

42. Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України: <http://ccu.gov.ua>

43. Офіційний веб-сайт Президента України: <http://president.gov.ua>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА ТЕМ НА САМОСТІЙНЕ ОПРАЦЮВАННЯ

І МОДУЛЬ. Основи конституціоналізму і правової політики

ТЕМА 1: ПРАВОВА ПОЛІТИКА: ПОНЯТТЯ, НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

План семінарського заняття № 1:

1. Поняття державної правової політики та її загальна характеристика
2. Основні напрями формування і розвиток правової політики.
3. Стан правового розвитку та правової політики в сучасній Україні.
4. Шляхи підвищення ефективності правової політики

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття: правова політика, правова культура, правосвідомість, правова ідеологія, доктрина, держава, ознаки держави, суверенітет, форма держави, форма державного правління, форма державного устрою, форма державного режиму, влада, державна влада.

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. Назвіть ознаки та принципи правової політики?
2. Назвіть та охарактеризуйте методи проведення правової політики?
3. Висловіть свої міркування стосовно висловлювання: «Влада не обмежена правом є небезпечною, а право не підкріплене владою – безсиле».
4. Які компоненти включають зміст правової політики?
5. Як співвідносяться між собою поняття «політика» і «правова політика»?
6. Що вкладають автори «Концепції правової політики» у її зміст та визначте основні напрями її діяльності?
7. Які ви бачите шляхи підвищення ефективності правової політики? Назвіть та охарактеризуйте три з них.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Правова політика України в умовах європейської інтеграції.
2. Взаємозв'язок рішень Конституційного суду України та державної правової політики (виступ Бауліна Юрія Васильовича зі збірника *Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування* : зб. матеріалів наук.-практ. конф. (Київ, 5 груд. 2012 р.))
3. Лобізм як окремий правовий інститут, його роль у виробленні правової політики та перспективи законодавчого закріплення (виступ Рачинської Марії

Петрівни зі збірника *Правова політика України: концептуальні засади та механізми формування* : зб. матеріалів наук. - практ. конф. (Київ, 5 груд. 2012 р.).

Література:

Основна література:

8, 3, 5

Додаткова література

13, 15, 18.

ТЕМА 2: ПРАВОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

План семінарського заняття № 2:

1. Спільна правова культура України та країн західної Європи.
2. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС: реалізація.
3. Європейська Хартія місцевого самоврядування: досвід країн Європи та реалізація в Україні.
4. Хартія основних прав Європейського Союзу: історія прийняття та набуття чинності.
5. Характеристика Закону України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС»

Завдання для самостійної роботи:

3. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
4. Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття: Європейський Союз, європейський парламент, Хартія, місцеве самоврядування, імплементація, адаптація законодавства, Угода про партнерство та співробітництво.

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. В чому на Вашу думку полягає спільність правової культури України і країн західної Європи? В чому є відмінні риси?
2. Як впливає на правову культуру історичний розвиток, що його проходить певна країна?
3. Коли і де було підписано Угоду про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС?
4. Коли Україна підписала і ратифікувала Європейську Хартію місцевого самоврядування?
5. Які зміни були внесені до преамбули Конституції України 7 лютого 2019 року? Як вони вплинуть на подальший розвиток України?
6. Назвіть, які Ви знаєте зміни, що були внесені в українське законодавство на вимогу Європейського Союзу? До яких наслідків це призвело/може призвести.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування: історія прийняття.
2. Магдебурзьке право на українських землях: європейський досвід минулого.
3. Хартія основних прав Європейського Союзу: основні положення

Література:

Основна література:

8, 3, 5

Додаткова література

13, 15, 18.

ТЕМА 3. СУТНІСТЬ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ. СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ТА МОДЕЛІ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ.

План семінарського заняття № 3:

1. Конституціоналізм як суспільне явище. Сутність конституціоналізму.
2. Сучасні концепції та моделі конституціоналізму.
3. Методологічні підходи до розуміння сутності конституціоналізму.
4. Конституціоналізм як ідеологія, доктрина і практика обмеженого правління.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття: конституція, конституціоналізм, доктрина, юридична практика, політичний режим, «батьки конституції», концепції конституціоналізму (формальна, матеріальна, інституційна), моделі конституціоналізму (американська, англійська, європейська), суверенітет.

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. Як тлумачиться конституціоналізм в сучасній науковій літературі?
2. Які основні концепції конституціоналізму виокремлюють в сучасній науковій літературі?
3. Сутність формальної концепції конституціоналізму.
4. Сутність матеріальної концепції конституціоналізму.
5. Сутність інституційної концепції конституціоналізму.
6. В чому суть соціологічного підходу до права?

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Американська модель конституціоналізму.
2. Доктрина обмеженого правління.

Література:

Основна література:

9, 7, 4

Додаткова література

18, 22, 23.

ТЕМА 4. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.

План семінарського заняття № 4: Зародження і розвиток конституціоналізму у світі

1. Конституційні ідеї та перші конституційні акти в Європі (XVII ст. – середина XVIII ст.).
2. Поширення конституційного права в країнах Європи та Америки (друга половина XVIII ст. – 1918 р.)
3. Розвиток конституційних ідей 1918-1945 рр.
4. Конституційне право в країнах світу 1945-1989 рр.
5. Розвиток конституціоналізму у демократичних країнах світу (1989 р. і до сучасності).

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
3. Охарактеризувати Історія розвитку і особливості конституціоналізму європейської, або будь-якої іншої країни світу.
4. Дайте письмову відповідь на 1-2 сторінки чому на Вашу думку розвиток конституціоналізму у США «вважається взірцевим» для інших країн світу?

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Особливості конституційного права держав–членів Європейського Союзу.
2. Правова природа Європейського Союзу.
3. Правовий статус громадян Європейського Союзу.
4. Правовий статус держав-членів у Європейському Союзі.
5. Конституційно-правове регулювання членства держав у Європейському Союзі.

План семінарського заняття № 5:

1. Зародження національних конституційно-правових ідей.
2. Нормативно-правові акти козацької держави та Гетьманщини. Березневі статті. Конституція Пилипа Орлика.
3. Практика конституціоналізму у 1917-1920 рр.
4. Радянські конституції 1919, 1929, 1937 та 1978 рр.
5. Декларація про державний суверенітет України. Конституційний процес у незалежній Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення основних понять.
3. Творчо-аналітичне завдання: Проаналізувавши зміст діючих колись українських конституційно-правових актів *Конституції УСРР 1919, 1929, 1937 та 1978 рр.* визначте, які зміни вносились в предмет конституційно-правового регулювання і як це впливало на розвиток країни. Розгорнуту відповідь обсягом не більше 2 сторінок необхідно надіслати викладачу через сервер дистанційного навчання або на ел. пошту у вигляді окремого файлу.

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. Охарактеризуйте основні положення актів конституційного характеру від нормативно-правових актів гетьманської держави до доби Центральної Ради.
2. Назвіть основні положення Конституції УНР 1918 р.
3. Дайте характеристику основних конституційних актів Гетьманату та Директорії.
4. Охарактеризуйте основний зміст радянських конституцій.
5. Визначте місце і роль Декларації про державний суверенітет України та Акту проголошення незалежності України у процесі прийняття нової Конституції України.
6. Визначте основні етапи підготовки і прийняття, Конституції України 1996 р.

Розв'яжіть тестові завдання:

1. Норми Конституції України є...

- А) відсильної дії; Б) відносної дії;
В) прямої дії; Г) спеціальної дії;

2. Структуру Конституції України складають:

- А) Преамбула, 15 розділів, 134 статті; Б) Преамбула, 15 розділів, 161 стаття;
В) Преамбула, 16 розділів, 161 стаття; Г) Правильна відповідь відсутня;

3. Конституція України була прийнята?

- А) 28 червня 1991 року; Б) 28 липня 1991 року;
В) 28 червня 1996 року; Г) 28 червня 1991 року;

4. Конституція Пилипа Орлика прийнята?

- А) 1728 р.; Б) 1710 р.;
В) 1787 р.; Г) 1711 р.;

5. Останній гетьман України?

- А) Данило Апостол; Б) Кирило Розумовський;
В) Петро Калнишевський; Г) Богдан Хмельницький;

6. Приймаючи Конституцію, ВРУ керувалася наступним нормативно-правовим актом...?

- А) Актом проголошення незалежності України;
Б) Загальною декларацією прав людини;
В) Декларацією про державний суверенітет України;

Г) Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод;

7. Від імені кого була прийнята Конституція України?

А) Президента України;

Б) Українського народу;

В) Української нації;

Г) Верховної Ради України;

8. Декларацію про державний суверенітет України прийнято?

А) 1990 р.; Б) 1991 р.; В) 1996 р.; Г) 2014 р.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Значення в історії українського конституціоналізму роботи Б. Кістяківського «Права, за якими судиться малоросійський народ».
2. Конституція П. Орлика – перша європейська конституція.

Література:

Основна література:

9, 6, 11

Додаткова література

21, 10, 18

II МОДУЛЬ. КОНСТИТУЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

ТЕМА 5. ОСНОВИ ВЧЕННЯ ПРО КОНСТИТУЦІЮ.

План семінарського заняття № 6:

1. Поняття конституції, її функції та властивості.
2. Форма і структура конституції. Класифікація конституції.
3. Прийняття та зміна конституцій.

Завдання для самостійної роботи:

3. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
4. Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття: конституція, теорії походження конституції, вища юридична сила конституції; властивості конституції, форми конституції, форма правління, політико-територіальний устрій, референдум.

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. Назвіть та охарактеризуйте теорії походження конституцій?
2. Чим відрізняється юридична і фактична конституція? Чи всі вчені погоджуються з таким поділом?
3. Назвіть і охарактеризуйте функції конституції?
4. Охарактеризуйте властивості Конституції України.
5. Які бувають конституції за формою? Назвіть приклади?
6. Що входить у структуру конституцій? Охарактеризуйте структуру Конституції України?

3. Право людини на свободу пересування і проблема нелегальної міграції в Європі

Література:

Основна література:

4, 36, 26

Додаткова література

13, 19

ТЕМА 7. ПРАВА, СВОБОДИ Й ОBOB'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЯК ОДНА ІЗ БАЗОВИХ ЗАСАД КОНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.

План семінарського заняття № 8-9:

1. Поняття і характерні ознаки конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
2. Поняття і класифікація прав і свобод людини і громадянина
 - 2.1. Особисті (громадянські) права і свободи людини
 - 2.2. Конституційні політичні права і свободи
 - 2.3. Конституційні соціально-економічні права і свободи
 - 2.4. Культурні та екологічні права і свободи людини і громадянина в Україні
3. Гарантії конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні.
4. Конституційні обов'язки та відповідальність людини і громадянина в Україні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати тему за вказаними питаннями.
2. Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття:

Конституція України, громадянство України, права, правоздатність, дієздатність, Конституційний суд, обов'язки, громадянські права, економічні права, соціальні права, право на свободу віросповідання, право на таємницю листування.

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. Процедура розгляду питань, пов'язаних з громадянством України.
2. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства України.
3. У чому відмінність правового статусу громадянина від правового статусу людини?
4. Розкрийте особисті (громадянські) права громадянина України.
5. Назвіть статті Конституції України та розкрийте їх зміст щодо політичних прав громадянина України.
6. Соціально-економічні права громадянина України в Конституції України.
7. Які гарантії надає Конституція України щодо захисту прав і свобод громадян України?

8. Які обов'язки покладає Конституція України на громадян України?
9. Назвіть акти міжнародного права, що містять стандарти у сфері прав та свобод людини і громадянина.
10. Наведіть приклади положень міжнародно-правових актів, що за змістом є стандартами прав та свобод людини і громадянина

Розв'яжіть тестові завдання:

1. Яка освіта є обов'язковою згідно Конституції України?

А) дошкільна;	Б) повна загальна середня;
В) повна середня;	Г) загальноосвітня;
Д) вища;	Е) позашкільна освіта;

2. Який рівень життя повинні забезпечити пенсії і інші види соціальних виплат та допомоги відповідно до КУ?

- А) не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом;
- Б) не нижчий від мінімальної заробітної плати;
- В) не нижчий від середньої заробітної плати відповідно до кожного регіону України;
- Г) законом не регулюється;

3. Хто має право участі у референдумах в Україні?

- А) усі особи, яким є 18 р. на час його проведення;
- Б) громадяни України, які досягли 18 р.;
- В) громадяни України, незалежно від віку;
- Г) громадяни України та іноземці з офіційною реєстрацією, яким є 21 р.;

4. Якими нормативно-правовими актами України визначається порядок застосування мов в Україні?

А) виключно законами України;	Б) Указами Президента України;
В) Постановами Кабінету Міністрів України;	Г) рішеннями місцевих державних адміністрацій;

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Соматичні права людини в конституціях зарубіжних країн.
2. Особливості правового становища громадян (підданих) в конституціях окремих закордонних країнах (на вибір студентів).
3. Три покоління прав людини у Конституції Франції
4. Конституційно-правове регулювання множинного громадянства у зарубіжних країнах.

Творчо-аналітичне завдання:

Якщо ви згодні з думкою про неналежний рівень забезпечення прав та свобод людини і громадянина в Україні, запропонуйте власне бачення щодо вжиття заходів, які зможуть змінити вітчизняну ситуацію в цій сфері на краще. Якщо ж у вас протилежна думка, обґрунтуйте її.

Література:

Основна література:

4, 26, 36

Додаткова література

6, 15, 17.

ТЕМА 8. ПРЯМА І НЕПРЯМА ДЕМОКРАТІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ.

План семінарського заняття № 10:

1. Безпосередня і представницька демократія та її форми.
2. Поняття виборчого права. Принципи виборчого права у зарубіжних країнах. Цenzові вимоги виборчого права: поняття та види.
3. Поняття виборчого процесу. Призначення виборів. Виборчі округи, дільниці. Порядок голосування.
4. Виборчі системи, їх види. Особливості мажоритарної та пропорційної системи. Змішана виборча система у зарубіжних країнах.
5. Конституційно-правове регулювання референдуму у зарубіжних країнах.
6. Народна законодавча ініціатива.

Завдання для самостійної роботи:

- 1.Опрацювати тему за вказаними питаннями.
- 2.Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття: імперативний референдум, консультативний референдум, майновий ценз, віковий ценз, активне і пасивне виборче право, мажоритарна виборча система, пропорційна виборча система.

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. Поняття виборчого права в його об'єктивному і суб'єктивному розумінні.
2. Активне і пасивне виборче право.
3. Які види виборчих цензів вам відомі?
4. У чому суть понять „безпосереднє народовладдя” та „представницька демократія”?
5. Які принципи виборчого права закріплено у Конституції України?
6. Охарактеризуйте діючу в Україні виборчу систему?
7. Що таке виборчий процес і з яких стадій він складається?
8. Що ви знаєте про референдум та його види?
9. Ким може призначатися референдум в Україні?
10. Якими нормативно-правовими актами регламентується проведення виборів і референдуму?
11. Які всеукраїнські референдуми проводилися в Україні ?
12. З яких причин, на вашу думку, ст. 74 Конституції України забороняє проведення всеукраїнського референдуму з окремих питань ?

Творчо-аналітичне завдання: Запропонуйте питання, які, ви вважаєте, варто було б винести на всеукраїнський чи місцевий референдуми. Сформулюйте питання таким чином, щоб в одному випадку референдум вважався консультативним, а в іншому – імперативним.

Підготуйте доповідь або реферат на тему:

1. Вибори Президента США.
2. Конституційно-правове регулювання референдумів в Швейцарії.
3. Вибори Президента Італії.

Література:

Основна література:

5, 6, 7

Додаткова література

10, 11, 12.

ТЕМА 9. ДЕРЖАВНІ ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ УКРАЇНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ .

План семінарського заняття № 11-12: .

1. Законодавча влада в системі державних політичних інститутів.
2. Інститут президенства
3. Статус органів виконавчої влади
4. Судові та правоохоронні органи
5. Органи місцевого самоврядування

Завдання для самостійної роботи:

- 1.Опрацювати тему за вказаними питаннями.
- 2.Записати визначення основних понять.

Основні терміни та поняття: Верховна Рада України, парламент, спікер, омбудсмен, індемнітет, недоторканність, комітети Верховної Ради України, право «вето».

Опрацюйте тему, виконавши завдання:

Дайте відповіді на питання:

1. Назвіть органи законодавчої влади в Україні.
2. Визначте конституційний склад Верховної Ради України.
3. Які є вимоги до осіб, що бажають бути обраними народними депутатами України?
4. Охарактеризуйте суть депутатської недоторканності.
5. Назвіть основні повноваження Верховної Ради України.
6. Кому належить право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України?
7. Які питання вирішуються та встановлюються виключно законами України?
8. З якого моменту закон розпочинає свою дію?
9. Охарактеризуйте стадії законотворення.

10. Визначте основні напрями роботи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
11. Охарактеризуйте статус Президента України в системі гілок державної влади.
12. Назвіть етапи становлення інституту президентства в Україні.
13. З яких стадій складається процес виборів Президента України?
14. Які вимоги до кандидата на пост Президента України передбачені Конституцією України?
15. Розмежуйте поняття «функції» та «повноваження» Президента України?
16. Якими «привілеями», визначеними ст. 105 Конституції України, наділяється особа, обрана на посаду Президента України?
17. В яких випадках повноваження Президента України припиняються достроково?
18. Охарактеризуйте діяльність Ради національної безпеки і оборони України?
19. Який порядок усунення з поста Президента України у випадку імпічменту?
20. Хто виконує обов'язки Президента України у разі дострокового припинення повноважень останнього та до моменту обрання і вступу на пост нового Президента?
21. Що таке функції уряду? В чому полягає зміст такого повноваження Кабінету Міністрів України як забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України?
22. В чому полягає зміст такого повноваження Кабінету Міністрів України як здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави?
23. В який спосіб реалізується таке повноваження уряду як виконання Конституції та законів України, актів глави держави?
24. В який спосіб здійснюється підготовка та внесення до Верховної Ради України Закону «Про державний бюджет України» на відповідний рік?
25. Хто входить до складу Кабінету Міністрів України?
26. Назвіть принципи діяльності Кабінету Міністрів України.
27. Які нормативні акти приймає Кабінет Міністрів України?
28. Визначте повноваження Кабінету Міністрів України.
29. Які є обмеження встановлює законодавство для осіб, які бажають обійняти посади в Кабінеті Міністрів України?
30. Охарактеризуйте порядок відставки Кабінету Міністрів України.
31. Які вимоги до членів Кабінету Міністрів України встановлено в Законі України «Про Кабінет Міністрів України»?
32. З'ясуйте повноваження МОН України. Хто очолює Міністерство.
33. З'ясуйте повноваження МОЗ України. Чи змінились повноваження МОЗ України у зв'язку з поширенням COVID 19?

Розв'яжіть тестові завдання:

1. На скільки строків підряд може обиратися Президент України?

- А) не більше 3-х; Б) не регулюється законодавством;
В) не більше 2-х; Г) правильна відповідь відсутня;

2. Які нормативно-правові акти видає Президент України?

- А) укази; Б) не видає жодних;
В) закони; Г) конституційні закони;

3. До якого часу зберігається звання Президента України?

- А) до закінчення строку виконання повноважень;
Б) довічно;
В) довічно, якщо тільки Президент України не був усунений з поста в порядку імпічменту;
Г) правильна відповідь відсутня;

4. Продовжіть дефініцію : «Конституційний Суд України» - це

5. Скільки суддів Конституційного Суду України призначає з'їзд суддів України?

- А) шість; Б) вісім;
В) десять; Г) не призначає, а лише рекомендує суддів;

6. Який наслідок веде порушення суддею присяги?

- А) дисциплінарне стягнення і арешт майна; Б) позбавлення класного чину і адміністративний арешт;
В) звільнення з посади; Г) правильна відповідь відсутня;

7. Відповідно до Конституції України з досягненням якого віку суддя звільняється з посади?

- А) 60 р.; Б) 65 р.;
В) суддя не може бути звільнений за віком, оскільки обирається безстроково;
Г) правильна відповідь відсутня;

8. Яку освіту повинна мати особа, що рекомендується на посаду судді?

- А) вищу освіту;
Б) вищу юридичну освіту;
В) вищу юридичну освіту, здобуту в Академії суддів;
Г) вищу юридичну освіту та вчений ступень кандидата юридичних наук;

9. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є:

- А) Конституційний Суд; Б) Третейські суди та апеляційний суд;
В) Верховний Суд України; Г) Європейський суд з прав людини;

10. Судді при здійсненні правосуддя підкоряються...

- А) правилам моралі та етики; Б) лише наказам Державної судової адміністрації України;
В) лише закону;
Г) правильна відповідь відсутня;

Творчо-аналітичні завдання:

Завдання № 1

Назвіть повний перелік осіб, які мають право звернутися з позовною заявою про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності.

Завдання 2.

Згідно законодавства визначте дату наступних чергових виборів до Верховної Ради України.

Завдання 3.

Деякі з народних депутатів України з об'єктивних причин не змогли взяти участь в урочистій присязі на першому засіданні ВРУ нового скликання. Які правові наслідки такої ситуації ?

Завдання 4. Якими нормативно-правовими актами регулюється порядок реалізації Президентом України функції Верховного Головнокомандуючого Збройними Силами України. Наведіть приклади видання Президентом України правових актів на виконання функції Верховного Головнокомандуючого Збройними Силами України (обмежтеся останніми 10 роками).

Завдання 5.

Обґрунтуйте свою позицію щодо того, хто з відомих державних діячів (М. Грушевський чи Л. Кравчук) має вважатися першим Президентом України.

Тестові завдання з курсу «Конституціоналізм і правова політика»

1. Ст. 1 Конституції України проголошує Україну...?

- А) демократичною державою; Б) тиранією;
В) президентською республікою; Г) охлократичною державою;

2. За формою державного устрою Україна є...?

- А) конфедерацією; Б) імперією;
В) унітарною державою; Г) Україна є суб'єктом федерації;

3. Якою є Україна за формою правління ?

- А) парламентською республікою? Б) парламентсько-президентською республікою?
В) президентсько-парламентською республікою; Г) президентською республікою.

4) Хто є носієм суверенітету в Україні?

- А) народ; Б) Верховна рада України;
В) Президент України як гарант дотримання законів; Г) Конституція України;

5. Хто є єдиним джерелом влади в Україні?

- А) територіальні громади міст, селищ, сіл; Б) народ;
В) Президент України; Г) закони;

6. В який спосіб народ може здійснювати владу в Українській державі?

- А) тільки безпосередньо;
Б) виключно через органи державної влади;
В) виключно через органи державної влади та органи місцевого самоврядування;
Г) безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування;

7. Чи обмежує Конституція України використання власності?

- А) не обмежує;
Б) власність не має приносити шкоду здоров'ю суспільству;
В) власність не має використовуватись всупереч інтересам інших держав;
Г) власність повинна використовуватись виключно в інтересах прав власників, що охороняються законом;

8. Створення і функціонування яких збройних формувань на території України заборонено Конституцією України?

- А) не передбачених законом ;
Б) правильна відповідь відсутня;
В) утворених рішеннями органами місцевого самоврядування;
Г) утворених Указом Президента України;

9. Яка освіта є обов'язковою згідно Конституції України?

- А) дошкільна; Б) повна загальна середня;
В) повна середня; Г) загальноосвітня;

10 Який рівень життя повинні забезпечити пенсії і інші види соціальних виплат та допомоги відповідно до КУ?

- А) не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом;
Б) не нижчий від мінімальної заробітної плати;
В) не нижчий від середньої заробітної плати відповідно до кожного регіону України;
Г) законом не регулюється;

11. На кого покладається конституційний обов'язок неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей?

- А) на громадян України; Б) на іноземних громадян;
В) на всіх осіб, що перебувають в Україні на законних підставах;
Г) на всіх осіб, що перебувають в Україні;

12. Хто має право участі у референдумах в Україні?

- А) усі особи, яким є 18 р. на час його проведення;

- Б) громадяни України, які досягли 18 р.;
- В) громадяни України, незалежно від віку;
- Г) громадяни України та іноземці з офіційною реєстрацією, яким є 21 р.;

13. Якими нормативно-правовими актами України визначається порядок застосування мов в Україні?

- А) виключно законами України;
- Б) Указами Президента України;
- В) Постановами Кабінету Міністрів України;
- Г) рішеннями місцевих державних адміністрацій;

14. Який орган затверджує державний бюджет України?

- А) Президент України;
- Б) правильна відповідь відсутня;
- В) Верховна Рада України;
- Г) Кабінет МУ з погодженням Міжнародного валютного фонду;

15. На скільки строків підряд може обиратися Президент України?

- А) не більше 3-х;
- Б) не регулюється законодавством;
- В) не більше 2-х;
- Г) правильна відповідь відсутня;

16. Які нормативно-правові акти видає Президент України?

- А) укази;
- Б) не видає жодних;
- В) закони;
- Г) конституційні закони;

17. Повноваження Кабінету Міністрів держави Україна визначаються:

- А) КУ;
- Б) Конституцією України та законами України;
- В) Адміністративним кодексом;
- Г) розпорядженнями на той час діючого Президента;

18. Який орган проводить оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство згідно КУ?

- А) Національна гвардія;
- Б) Міністерство юстиції України;
- В) Прокуратура України;
- Г) правильна відповідь відсутня;

19. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є:

- А) Конституційний Суд;
- Б) Третейські суди та апеляційний суд;
- В) Верховний Суд України;
- Г) Європейський суд з прав людини;

20. Судді при здійсненні правосуддя незалежні і підкоряються...

- А) правилам моралі та етики;
- Б) лише наказам Державної судової адміністрації України;
- В) лише закону;
- Г) правильна відповідь відсутня;

21. Відповідно до основних засад судочинства, встановлених Конституцією України, підтримання державного обвинувачення в суді здійснює...

- А) суддя відповідного суду;
- Б) адвокат потерпілої сторони;
- В) прокурор;
- Г) громадський обвинувач;

22. Хто є суб'єктом місцевого самоврядування?

- А) територіальна громада;
- Б) губернатор області;
- В) голова обласної та районної адміністрації;
- Г) правильна відповідь відсутня;

23. Державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на...

- А) законодавчу, виконавчу та судову;
- Б) наглядову, виконавчу та судову;
- В) законодавчу, президентську та судову;
- Г) законодавчу, виконавчу, нотаріальну та судову;

24. Норми Конституції України є...

- А) відсильної дії;
- Б) відносної дії;
- В) прямої дії;
- Г) спеціальної дії;

25. Чи дозволяє Конституція України надання притулку іноземцям та особам без громадянства?

- А) дозволяє у порядку, встановленому законом;
- Б) дозволяє у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- В) дозволяю у порядку, встановленому державними адміністраціями прикордонних областей;
- Г) Конституція України не дозволяє надання притулку в Україні;

26. Структуру Конституції України складають:

- А) Преамбула, 15 розділів, 134 статті;
- Б) Преамбула, 15 розділів, 161 стаття;

В) Преамбула, 16 розділів, 161 стаття; Г) Правильна відповідь відсутня;

27. Відповідно до Конституції України протягом якого часу кожний затриманий має право оскаржити в суді своє затримання?

А) після спливу строку, зазначеного в законі;

Б) після неотримання безкоштовної правової допомоги державного захисника;

В) у будь-який час;

Г) після початку досудового слідства;

28. Скільки суддів Конституційного Суду України призначає з'їзд суддів України?

А) шість; Б) вісім;

В) десять; Г) не призначає, а лише рекомендує суддів;

29. Який наслідок спричиняє порушення суддею присяги?

А) дисциплінарне стягнення і арешт майна; Б) позбавлення класного чину і адміністративний арешт;

В) звільнення з посади;

Г) правильна відповідь відсутня;

30. Використання праці на небезпечних для здоров'я роботах забороняється для...?

А) будь-кого, без згоди;

Б) пенсіонерів і неповнолітніх;

В) спеціалістів, бакалаврів, магістрів;

Г) жінок, які мають дітей віком до 14 р.;

Питання до іспиту з курсу «Конституціоналізм і правова політика»

1. Поняття державної правової політики та її загальна характеристика.
2. Ознаки та принципи правової політики.
3. Методи проведення правової політики.
4. Зміст правової політики. Співвідношення понять «політика» та «правова політика».
5. Основні напрями формування і розвиток правової політики.
6. Стан правового розвитку та правової політики в сучасній Україні.
7. Шляхи підвищення ефективності правової політики.
8. Конституціоналізм як суспільне явище. Сутність конституціоналізму.
9. Сучасні концепції та моделі конституціоналізму.
10. Конституціоналізм як ідеологія, доктрина і практика обмеженого правління.
11. Історичний розвиток конституціоналізму.
12. Основні етапи конституційного розвитку.
13. Проблеми виникнення та періодизація історії розвитку конституціоналізму в Україні.
14. Поняття конституції, її функції та властивості.
15. Форма і структура конституції.
16. Класифікація конституції.
17. Прийняття та зміна конституцій.
18. Властивості конституції. Форми конституції.
19. Форма державного правління.
20. Поняття та види правових статусів людини і громадянина.
21. Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.
22. Громадянство України: поняття та основні принципи.
23. Порядок набуття виходу та втрати громадянства України. Апатриди і біпатриди. Принцип землі. Принцип крові.
24. Особливості правового статусу в Україні іноземців і осіб без громадянства.
25. Вибори: поняття, соціальне призначення та політична роль.
26. Конституційно-правове регулювання виборів.
27. Виборче право та його основні принципи.
28. Виборчий процес, його основні стадії. Гарантії законності виборчих дій. Виборчі системи.
29. Референдум в Україні і у зарубіжних країнах
30. Основні функції судової влади. Конституційні принципи правосуддя.

31. Системи місцевого управління. Структура, склад і порядок роботи органів місцевого управління.
32. Компетенція органів місцевого управління та їх відносини з центральними органами держави.
33. Конституційні принципи зовнішньої політики зарубіжних країн.
34. Визнання обмежень державного суверенітету і участь у міжнародних союзах.
35. Конституційне розмежування зовнішньополітичних повноважень між федерацією та її суб'єктами.
36. Розподіл зовнішньополітичних повноважень між вищими органами державної влади та управління.
37. Особливості конституційного права держав-членів Європейського Союзу.
38. Правовий статус держав-членів у Європейському Союзі.
39. Конституційно-правове регулювання членства держав у Європейському Союзі.
40. Види актів конституційного значення Київської Русі та Литовсько-Польської держави.
41. Нормативно-правові акти козацької держави та Гетьманщини. Березневі статті.
42. Конституція Пилипа Орлика та її історичне значення.
43. Зміст та історичне значення документу «Права, за якими судиться малоросійський народ».
44. Практика конституціоналізму у 1917-1920 рр. I, II, III та IV Універсали Центральної Ради, Конституція Центральної Ради 1918 р.
45. Радянські конституції 1919, 1929, 1937 та 1978 рр..
46. Конституційний процес у незалежній Україні. Конституційний договір.
47. Прийняття Конституції України 28 червня 1996 р. та її структура
48. Конституційні реформи в сучасній Україні.
49. Основні функції Конституції України: юридична, політична, ідеологічна тощо.
50. Юридичні властивості Конституції України: верховенство; прямий характер дії; стабільність; особливий правовий захист та ін.
51. Предмет регулювання Конституції України.
52. Поняття конституційного ладу та його засад. Загальнолюдські цінності, проголошені в Конституції України.
53. Загальні засади конституційного ладу як система вихідних принципів побудови та суті Української держави. Форма державного правління. Форма державного устрою. Політичний режим.

54. Україна – республіка. Види республік. Особливості республіканської форми правління та політичного режиму в Україні.
55. Форма державного устрою сучасної України. Види держав за формою державного устрою.
56. Україна – суверенна і незалежна держава. Державний суверенітет: поняття та основні характеристики. Ознаки України як суверенної держави.
57. Україна – демократична держава. Ознаки України як демократичної держави.
58. Україна – соціальна держава. Ознаки України як соціальної держави.
59. Україна – правова держава. Ознаки України як правової держави.
60. Конституційне врегулювання питань безпеки, власності, культурної й мовної політики.
61. Поняття та сутність парламенту. Парламенти в різних країнах світу. Порядок формування та припинення діяльності Верховної Ради України.
62. Склад і структура Верховної Ради України.
63. Функції та повноваження парламенту України.
64. Законотворчий процес в Україні.
65. Основи конституційно-правового статусу народного депутата України.
66. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.
67. Поняття, правова природа та призначення інституту глави держави. Становлення інституту Президента в Україні.
68. Порядок виборів Президента України (загальна характеристика).
69. Функції та повноваження Президента України.
70. Взаємовідносини Президента України з іншими органами державної влади.
71. Припинення повноважень Президента України.
72. Поняття виконавчої влади та її функції. Система органів виконавчої влади в Україні.
73. Порядок утворення, склад та припинення діяльності Кабінету Міністрів України.
74. Повноваження Кабінету Міністрів України.
75. Центральні органи виконавчої влади.
76. Місцеві органи виконавчої влади.
77. Поняття місцевого самоврядування та його органів.
78. Принципи організації і діяльності місцевого самоврядування (правової самостійності, організаційної самостійності, матеріально-фінансової самостійності, субсидіарності тощо).
79. Система органів місцевого самоврядування, її елементна характеристика.
80. Органи місцевого самоврядування, що представляють Об'єднані територіальні громади.
81. Виконавчі органи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації населення.

82. Основні функції судової влади. Конституційні принципи правосуддя.
83. Система судів загальної юрисдикції. Принцип територіальності. Принцип спеціалізації.
84. Верховний Суд України – найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції. Вищі спеціалізовані суди. Місцеві суди. Апеляційні суди. Призначення та обрання суддів. Правовий статус суддів.
85. Конституційний Суд – єдиний орган конституційної юрисдикції України. Склад, порядок формування та повноваження Конституційного Суду України.
86. Шляхи підвищення правової культури в сучасній Україні.

Критерії оцінювання знань студентів

Кожне завдання, виконане студентом на семінарських заняттях, оцінюється за 100-бальною шкалою:

95 – 100 балів	„відмінно”	змістовна відповідь з використанням додаткової літератури та джерел з Конституційного права, вміння робити власний аналіз, висновки до питань та активна участь протягом всього заняття; вчасна повна готовність до всіх питань заняття (усно та письмово) або своєчасне повне, змістовне виконання всіх завдань семінарського заняття без зауважень викладача
90 – 94 балів	„відмінно”	змістовна відповідь із використанням додаткової літератури та джерел, вміння робити власний аналіз, висновки з питань, хоча б одне доповнення до інших питань протягом заняття; деякі неточності при висвітленні питань; вчасна повна готовність до всіх питань заняття (усно та письмово) або своєчасне повне, змістовне виконання всіх завдань семінарського заняття з деякими неточностями
83 – 89 балів	„добре”	змістовна відповідь або декілька суттєвих, якісних доповнень на занятті з використанням додаткової літератури; допущено неточності у відповіді, деякі недоопрацювання окремих питань чи підпитань; вміння робити власний аналіз, висновки до питань; вчасна готовність відповіді на всі питання заняття (усно та письмово) або своєчасне змістовне виконання завдань семінарського заняття з деякими неточностями та недоопрацюваннями по окремих питаннях
74 – 82 балів	„добре”	змістовна відповідь або декілька доповнень на занятті з використанням додаткової літератури; допущено неточності, неналежне висвітлення окремих питань; вміння робити власний аналіз, аналіз чинного законодавства, висновки до питань; своєчасне змістовне виконання завдань семінарського заняття з неточностями та недоопрацюваннями по окремих питаннях
67 – 73 балів	„задовільно”	відповідь на питання на основі переважно лекційного матеріалу при використанні деякої додаткової літератури; одне чи декілька невеликих суттєвих доповнень до питань заняття при повній готовності до заняття; неналежні, неякісні власні аналіз та висновки; неповна готовність до всіх або окремих питань заняття (усно та письмово) або неналежне виконання окремих завдань семінарського заняття; пасивна участь студента на практичному занятті при повній готовності (письмово) може оцінюватись викладачем від 60 до 73 балів за результатами можливого усного опитування студента протягом заняття або після нього
60 – 66 балів	„задовільно”	непослідовна, неточна, фрагментарна відповідь на питання на основі переважно лекційного матеріалу, відсутність доповнень або несуттєві доповнення до питань заняття; слабкі, неякісні власні аналіз та висновки; неготовність до окремих питань заняття (усно та письмово) або невчасне виконання чи невиконання окремих завдань семінарського заняття (у встановлений викладачем строк);

45 – 59 балів	„незадові льно”	слабке або дуже слабке знання більшості питань на основі лекційного матеріалу; відсутність доповнень до питань; невміння робити власний аналіз, висновки до питань; неготовність до більшості питань практичного заняття (усно та письмово) або невиконання у встановлені викладачем строки більшості завдань семінарського заняття
25 – 44 балів	„незадові льно”	незнання або дуже слабке знання всіх або майже всіх питань на основі лекційного матеріалу; відсутність доповнень до питань; невміння робити власний аналіз, висновки до питань; неготовність до всіх або майже всіх питань практичного заняття (усно та письмово) або невиконання у встановлені викладачем строки завдань семінарського заняття
0 – 24 балів	„незадові льно” без пересклад ання	Студент за допомогою викладача розпізнає соціальні явища (норми права розуміє, але не тлумачить їх) на побутовому рівні, розпізнає окремі поняття курсу, закони, вірно відповідає на конкретні запитання „так” чи „ні”, але роз’яснити не може.

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ І ПРАВОВА ПОЛІТИКА

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять та самостійної роботи з курсу «Конституціоналізм і правова політика» для студентів історичного факультету

Підписано до друку . Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Ум.-дрк. арк. 2,9.
Наклад 100. Зам.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ЖТ №10 від 07.12.2004р.
електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua